



میراث دار زبان فارسی

فردوسی شاعر بزرگ حماسه سرای ایران زمین است و شاهنامه فردوسی بخشی از هویت فرهنگی ادبیات ایران است. می‌گویند شعرا و نویسندگان وقتی کار بزرگی انجام می‌دهند خودشان چندان واقف به عملشان نیستند و گاه اطرافیان و مردم زمانه اشان هم درک و کشفشان نمی‌کنند و این است که در فقر و گمنامی از دنیا می‌روند تا اینکه توسط آیندگان کشف شوند اما در مورد فردوسی انگار ماجرا برعکس است و این شاعر بزرگ که بخشی از هویت خراسان است، گویی نیک می‌دانسته که اثری بزرگ و ماندگار برای آیندگان به یادگار می‌گذارد. اثری که بخشی از هویت فرهنگی ایران زمین می‌شود. می‌گویند ابوالقاسم فردوسی با نام کامل ابوالقاسم حسن منصور بن محمد بن اسحاق شرفشاه در سال ۳۱۹ خورشیدی مصادف با ۳۲۹ هجری قمری و ۹۴۰ میلادی در روستای باژ از توابع بلوک طابران طوس در دوران سلطنت سامانیان متولد شد. این روستا امروزه در ۲۸ کیلومتری آرامگاه او قرار گرفته است. نام پدر او ابومنصور و نام مادرش گردویه زهرا بوده است. پدر از کشاورزان بزرگ خراسان و مادرش یکی از شاهزادگان مازندرانی به نام اسپهبدان بود. او دارای سه خواهر بوده است. پدر فردوسی در طبران توس دارای مال و اموال و جایگاه مناسبی بود. خانواده فردوسی از دهقانان صاحب زمین و ثروت بودند و به همین دلیل، فردوسی در دوران نوجوانی و جوانی‌اش در آسایش و راحتی زندگی کرده است. این آسایش و راحتی موجب شد که او بتواند در این دوران به مطالعه تاریخ بپردازد و هر چه بیشتر از تاریخ ایران اطلاع به دست آورد بیشتر از پیش به داستان‌ها و افسانه‌های کهن ایرانی علاقمند شد؛ تا جایی که تصمیم به نوشتن مجموعه‌ای عظیم از داستان‌های اساطیری ایرانیان گرفت. فردوسی هنگامی شاهنامه را سرود که زبان پارسی دچار آشفتگی بود و این مجموعه گویی این بنا و گنجینه‌هایش را حفظ کرد و به آیندگان سپرد تا مانا بماند.

شاهنامه فردوسی

شاهنامه فردوسی حماسه‌ای منظوم، بر حسب دست نوشته‌های موجود دربرگیرنده نزدیک به ۵۰,۰۰۰ بیت تا نزدیک به ۶۱,۰۰۰ بیت و یکی از بزرگ‌ترین و برجسته‌ترین سروده‌های حماسی جهان است که سرایش آن دست‌آورد دست‌کم سی سال کار پیوسته‌ی این سخن‌سرای نامدار ایرانی است. موضوع این شاهکار ادبی، افسانه‌ها و تاریخ ایران از آغاز تا حمله‌ی عرب‌ها به ایران در سده‌ی هفتم میلادی است (شاهنامه از سه بخش اسطوره، پهلوانی و تاریخی تشکیل شده‌است) که در چهار دودمان پادشاهی پیشدادیان، کیانیان، اشکانیان و ساسانیان گنجانده می‌شود و به سه بخش اسطوره‌ای، پهلوانی و تاریخی بخش‌بندی می‌شود.

فردوسی در سال ۳۷۰ یا ۳۷۱، به نظم در آوردن شاهنامه را آغاز کرد و در اوایل این کار، هم خود او ثروت و دارایی قابل توجهی داشت و هم برخی از بزرگان خراسان که به تاریخ باستان ایران علاقه داشتند، او را یاری



می کردند. ولی به مرور زمان و پس از گذشت سال‌ها، در حالی که فردوسی بیشتر شاهنامه را سروده بود، دچار فقر و تنگدستی شد.

تاریخ وفات فردوسی را بعضی ۴۱۱ و برخی ۴۱۶ هجری قمری نوشته‌اند، چندی است که نخستین روز بهمن ماه به عنوان زادروز حکیم ابوالقاسم فردوسی عنوان ذکر می‌شود.

آمده است که فردوسی دارای یک پسر و یک دختر بوده است. پسر او در سال ۳۵۹ ه.ق به دنیا آمده و در سال ۳۹۶ ه.ق در ۳۷ سالگی و زمانی که فردوسی ۶۷ ساله بوده، درگذشت. از فردوسی تنها یک دختر به جای ماند که پس از درگذشت فردوسی پاداش سلطان محمود را نپذیرفت.

آرامگاه فردوسی

گفته می‌شود پس از درگذشت فردوسی از دفن وی در قبرستان توس ممانعت شد؛ زیرا در آن زمان دفن مسلمانان شیعه را در این قبرستان ممنوع کرده بودند. سرانجام فردوسی را در حیاط خانه خودش دفن کردند و یکی از حاکمان محلی غزنویان، بنایی در محل مقبره فردوسی ساخت. در طول زمان این آرامگاه رو به ویرانی می‌رفت، تا زمان حکومت پهلوی که بنای آرامگاه فردوسی بازسازی شد. در سال ۱۳۴۸، هوشنگ سیحون، معمار برجسته ایرانی، طراحی آرامگاه را تکمیل کرد و شکل امروزی بنای آرامگاه فردوسی، نتیجه طراحی استاد هوشنگ سیحون است. آرامگاه فردوسی امروزه در ۲۰ کیلومتری شمال غربی شهر مشهد، در مسیر عبوری به سمت کلات نادری و در نزدیکی شهر تاریخی طبران و بقعه تاریخی هارونیه قرار دارد.

در ایران روز ۲۵ اردیبهشت به نام روز بزرگداشت فردوسی نامگذاری شده است هر سال در این روز آئین‌های بزرگداشت فردوسی و شاهنامه در دانشگاه‌ها و نهادهای پژوهشی برگزار می‌شود.